

**KONFERENCJA W SPRAWIE
PRZYSTĄPIENIA DO UNII
EUROPEJSKIEJ
– CZARNOGÓRA –**

**Bruksela, 10 lipca 2026 r.
(OR. en)**

AD 54/26

LIMITE

CONF-ME 18

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Rozdział 8: Polityka konkurencji

WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ

Rozdział negocjacyjny 8: Polityka konkurencji

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej opiera się na jej ogólnym stanowisku na konferencję akcesyjną z udziałem Czarnogóry (AD 23/12 CONF-ME 2) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym podczas tej konferencji, a zwłaszcza zasadom następującym:

- jakiegokolwiek opinie wyrażone przez jedną ze stron na temat danego rozdziału negocjacji w żaden sposób nie wpłyną na stanowisko, które może zostać przyjęte w sprawie pozostałych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad kolejno omawianymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie ogólne;
- oraz wymogom określonym w pkt 24, 28, 41 i 44 ram negocjacyjnych.

Odnosząc, że przed przystąpieniem mogą wejść w życie dodatkowe akty należące do unijnego dorobku prawnego, UE zachęca Czarnogórę, aby kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do tego dorobku, tak aby zapewnić jego skuteczne wdrożenie i egzekwowanie; zachęca też Czarnogórę do opracowania – jeszcze przed przystąpieniem – polityk i instrumentów, które w jak największym stopniu będą spójne z politykami i instrumentami UE.

UE odnotowuje, że w swoich stanowiskach negocjacyjnych AD 8/19 CONF-ME 1 oraz AD 14/26 CONF-ME 11 Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 8 obowiązujący na dzień 1 kwietnia 2026 r. oraz że deklaruje gotowość do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Przeciwdziałanie praktykom monopolistycznym i łączenie się przedsiębiorstw

Jeżeli chodzi o ramy legislacyjne Czarnogóry, UE uważa, że poprzez przyjęcie w 2026 r. nowej ustawy o ochronie konkurencji i przepisów wykonawczych Czarnogóra dostosowała swoje ustawodawstwo do art. 101, 102 i 106 TFUE, rozporządzenia Rady (WE) nr 1/2003, dyrektywy (UE) 2019/1 i innych przepisów unijnego dorobku prawnego w dziedzinie przeciwdziałania praktykom monopolistycznym i łączenia się przedsiębiorstw. Dodatkowo ustawa o postępowaniu w sprawie odszkodowania za szkody spowodowane naruszeniem konkurencji na rynku, przyjęta w 2026 r., zapewnia zgodność z dyrektywą 2014/104/UE. Dalsze dostosowanie do mającego zastosowanie unijnego dorobku prawnego w zakresie instrumentów dotyczących przeciwdziałania praktykom monopolistycznym i łączenia się przedsiębiorstw zostało zapewnione dzięki przyjęciu różnych aktów prawa wtórnego na mocy ustawy o ochronie konkurencji. UE odnotowuje, że nowa ustawa o ochronie konkurencji rezygnuje z systemu podejmowania decyzji przez Agencję Ochrony Konkurencji w odniesieniu do wniosków o wyłączenie indywidualne, zgodnie z unijnym dorobkiem prawnym w dziedzinie ochrony konkurencji. Ustawa ta przyznaje również Agencji Ochrony Konkurencji wystarczające uprawnienia do żądania zaprzestania naruszenia, do nakładania środków tymczasowych i do przyjmowania zobowiązań, a także upoważnia tę agencję do nakładania kar okresowych i przedstawiania sądowi ds. wykroczeń propozycji dotyczących wysokości grzywien. Czarnogóra musi nadal śledzić rozwój unijnego dorobku prawnego i w tym kontekście zapewnić terminowe dostosowanie do niego krajowych przepisów, a także dalej dostosowywać swoje ustawodawstwo, na przykład do przepisów, które mogą zostać wdrożone dopiero po przystąpieniu do UE (np. przepisów dotyczących współpracy transgranicznej na podstawie dyrektywy (UE) 2019/1).

UE odnotowuje, że przez lata wzmacniano zdolności sądów ds. wykroczeń i że stopniowo osiągnięto solidne wyniki, jeśli chodzi o skuteczne i efektywne postępowania przygotowawcze prowadzone we współpracy z Agencją Ochrony Konkurencji oraz działania następcze w związku z wykrytymi nieprawidłowościami, obejmujące m.in. w stosownych przypadkach nakładanie odstraszających kar.

UE odnotowuje, że właściwe organy w dziedzinie polityki konkurencji, w szczególności Agencja Ochrony Konkurencji, dysponują wystarczającymi zdolnościami administracyjnymi, wspartymi rosnącymi rocznymi środkami finansowymi przeznaczonymi na tę agencję. UE z zadowoleniem przyjmuje zdecydowane działania Czarnogóry w tej dziedzinie, w szczególności zatrudnienie i przeszkolenie większej liczby osób prowadzących sprawę. UE odnotowuje przyjęcie planu działania na rzecz wzmocnienia zdolności administracyjnych w kontekście rozdziału negocjacyjnego 8; zawiera on solidny plan dalszej rekrutacji niezbędnego personelu Agencji Ochrony Konkurencji i właściwych ministerstw, a także zwiększenie liczby szkoleń i zobowiązań budżetowych do dnia przystąpienia. Dodatkowo UE z zadowoleniem przyjmuje funkcjonowanie systemu szkolenia sędziów ustanowionego m.in. we współpracy z Centrum Szkoleń na potrzeby Sądownictwa i Prokuratury Krajowej w Czarnogórze.

Pomoc państwa

Jeśli chodzi o czarnogórskie ramy prawne dotyczące pomocy państwa, UE uważa, że ustawa o kontroli pomocy państwa przyjęta w 2025 r. i odpowiednie przepisy wtórne są zgodne z art. 107 i 108 TFUE i odpowiednim unijnym dorobkiem prawnym w zakresie pomocy państwa. Ustawa ta zapewnia właściwy status prawny dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego w zakresie pomocy państwa, w tym w odniesieniu do zbioru przepisów dotyczących wykazu zasad pomocy państwa. Podobnie jak w przypadku przeciwdziałania praktykom monopolistycznym i łączenia się przedsiębiorstw Czarnogóra musi nadal śledzić rozwój unijnego dorobku prawnego w obszarze pomocy państwa i w tym kontekście zapewnić terminowe dostosowanie do niego krajowych przepisów, a także dalsze dopasowywanie swojego ustawodawstwa.

UE odnotowuje, że ustawa o ochronie konkurencji zapewnia niezależność operacyjną organu ds. pomocy państwa poprzez rozszerzenie mandatu Agencji Ochrony Konkurencji, tak by obejmował on kontrolę pomocy państwa.

UE z zadowoleniem odnotowuje, że Czarnogóra wzmocniła zdolności administracyjne Agencji Ochrony Konkurencji w zakresie kontroli pomocy państwa, w szczególności poprzez zatrudnienie większej liczby osób prowadzących sprawy. UE odnotowuje stopniową poprawę wyników w zakresie egzekwowania przepisów, z naciskiem na powiadomienia i kontrole *ex ante*, co wskazuje na stopniową poprawę systemu kontroli pomocy państwa i na to, że podmioty udzielające pomocy państwa – zarówno władze centralne, jak i lokalne – są dobrze zaznajomione z zasadami tej pomocy. UE z zadowoleniem odnotowuje również szeroki zakres działań organizowanych przez Agencję Ochrony Konkurencji w celu zwiększania wiedzy na ten temat wśród podmiotów udzielających pomocy państwa i przedsiębiorstw, a także wysiłki na rzecz dotarcia do uniwersyteckich wydziałów prawnych, gospodarczych i politycznych z informacjami na tematy związane z konkurencją i pomocą państwa.

UE z zadowoleniem przyjmuje również, że wprowadzono dobrze funkcjonujący system kontroli *ex ante* i monitorowania *ex post* pomocy państwa w Czarnogórze. UE odnotowuje, że właściwy organ – Agencja Ochrony Konkurencji – może przeprowadzić ocenę zgodności środków pomocy w złożonych sprawach i w razie potrzeby nakazać odzyskanie pomocy niezgodnej z prawem. UE odnotowuje, że Czarnogóra osiąga coraz lepsze i ogólnie zadowalające wyniki w zakresie egzekwowania przepisów w tej dziedzinie, i wzywa Czarnogórę do kontynuowania tych wysiłków i do dalszej poprawy rezultatów osiągniętych w tym obszarze.

Biorąc pod uwagę konkretne **dochodzenia w sprawie pomocy państwa** dotyczącej potencjalnie niezgodnej z rynkiem wewnętrznym pomocy przyznanej w **sektorze lotniczym**, w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstwa Montenegro Airlines, UE odnotowuje, że w latach 2019–2024 Czarnogóra przeprowadziła z urzędu cztery formalne dochodzenia w sprawie wszelkiej potencjalnej pomocy państwa przyznanej od 2012 r. (w tym ustawy o inwestycjach w konsolidację i rozwój Montenegro Airlines z 2019 r.) i wydała trzy decyzje o odzyskaniu pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym dotyczące m.in. kwestii odzyskania pomocy w kontekście niewypłacalności. UE z zadowoleniem przyjmuje również fakt, że Agencja Ochrony Konkurencji podjęła inicjatywę dotyczącą dodatkowych działań wykraczających poza pierwotny wniosek w ramach kryterium zamykającego, np. w celu zbadania kwestii (braku) ciągłości gospodarczej między Montenegro Airlines a nowym przewoźnikiem krajowym ToMontenegro oraz ewentualnej pomocy państwa przyznanej temu przewoźnikowi. UE uważa, że prowadząc wyżej wymienione dochodzenia z urzędu, Agencja Ochrony Konkurencji wszczęła niezbędne dochodzenia i kroki proceduralne wymagane w tej sprawie stanowiącej punkt odniesienia. UE zdaje sobie sprawę z tego, że postępowania upadłościowe przed sądem gospodarczym mogą trwać długo, zachęca jednak Czarnogórę do składania co sześć miesięcy sprawozdań na temat wszelkich wydarzeń, które mogą doprowadzić do skutecznego odzyskania pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym w tym przypadku, a także na temat pełnej oceny dotyczącej (braku) ciągłości gospodarczej między Montenegro Airlines a nowym krajowym przewoźnikiem ToMontenegro, w tym na temat ewentualnej pomocy państwa przyznanej temu przewoźnikowi.

Jeśli chodzi o sprawę dotyczącą sektora aluminium, w szczególności spółki Kombinat Aluminijuma Podgorica (KAP), UE odnotowuje, że w 2014 r. aktywa KAP zostały przejęte przez przedsiębiorstwa „Politropus Alternative” d.o.o. Tivat i „Uniprom” d.o.o. Nikšić. W decyzji z 11 marca 2016 r. Komisja Kontroli Pomocy Państwa stwierdziła, że nie ma ciągłości gospodarczej między KAP a nowymi właścicielami aktywów tej spółki. Przedsiębiorstwo „Uniprom” umożliwiało dalszą działalność huty aluminium na mniejszą skalę, ale efektywnie ją zakończyło w grudniu 2021 r. UE odnotowuje wyniki specjalnej oceny przeprowadzonej przez Komisję Kontroli Pomocy Państwa, zgodnie z którą przedsiębiorstwo „Uniprom” nie korzystało z pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym.

Jeśli chodzi o sprawę dotyczącą infrastruktury transportowej, w szczególności autostrady Bar–Boljare, UE odnotowuje, że według ustaleń Agencji Ochrony Konkurencji nie doszło do udzielenia pomocy państwa niezgodnej z rynkiem wewnętrznym przy finansowaniu budowy odcinków Smokovac–Mateševo i Mateševo–Andrijevice i komercyjnej eksploatacji tego pierwszego odcinka, zwłaszcza w odniesieniu do przedsiębiorstwa państwowego „Monteput”.

Jeśli chodzi o ogólne egzekwowanie przepisów, UE z zadowoleniem odnotowuje osiągnięcia Agencji Ochrony Konkurencji w zakresie identyfikacji i badania przypadków ewentualnej pomocy niezgodnej z rynkiem wewnętrznym oraz w zakresie działań następczych w celu jej odzyskania. UE wzywa Czarnogórę do dalszego należytego rejestrowania pomocy państwa zarówno tej, która jest zgodna, jak i tej, która jest niezgodna z rynkiem wewnętrznym, w specjalnych rejestrach pomocy państwa i rocznych sprawozdaniach dotyczących pomocy państwa.

Jeśli chodzi o pomoc państwa w sektorach rolnictwa i rybołówstwa, UE odsyła do wspólnych stanowisk Unii Europejskiej dotyczących zamknięcia, odpowiednio, rozdziału 11: Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich (AD 22/25 CONF-ME 9/25), i rozdziału 13: Rybołówstwo (AD 21/25 CONF-ME 8/25).

W odniesieniu do pomocy, która wchodzi w zakres niniejszego rozdziału, UE przypomina, że zgodnie z art. 108 ust. 1 TFUE istniejące środki pomocy podlegają procedurze przeglądu, w ramach której Komisja może, we współpracy z państwem członkowskim, w stosownych przypadkach zaproponować zmiany w istniejącym środku pomocy, aby zapewnić zgodność z rynkiem wewnętrznym.

W zakresie, w jakim Czarnogóra chce, aby środki pomocy, które zostały wprowadzone w życie przed dniem przystąpienia i będą nadal stosowane po tym dniu, były uznawane za istniejącą pomoc w rozumieniu art. 108 ust. 1 TFUE, UE zwraca się do Czarnogóry o sporządzenie wykazu takich środków pomocy, które Agencja Ochrony Konkurencji uznaje za zgodne z unijnym dorobkiem prawnym, oraz o przekazanie tego wykazu Komisji do przeglądu.

Wykaz ten powinien zawierać następujące informacje, które należy przedłożyć w konkretnym formacie sprawozdawczym dostarczonym przez Komisję:

- informacje na temat wszystkich środków pomocy (zarówno programów pomocy, jak i pomocy indywidualnej), które (i) zostały wprowadzone w życie przed przystąpieniem i które będą miały zastosowanie po przystąpieniu; (ii) które zostały ocenione przez Agencję Ochrony Konkurencji; oraz (iii) które agencja ta uznała za zgodne z unijnym dorobkiem prawnym;
- wszelkie informacje niezbędne do dokonania przez Komisję oceny zgodności środków pomocy znajdujących się w wykazie.

Wykaz ten powinien być regularnie aktualizowany do dnia przystąpienia.

Wymieniona w wykazie pomoc, w odniesieniu do której Komisja, po dokonaniu przeglądu, nie wyrazi poważnych wątpliwości co do jej zgodności z rynkiem wewnętrznym, zostanie uznana za pomoc istniejącą po dniu przystąpienia.

UE informuje Czarnogórę, że środki pomocy wprowadzone w życie więcej niż dziesięć lat przed dniem przystąpienia będą zawsze uznawane za istniejącą pomoc.

W traktacie o przystąpieniu zostanie umieszczone odniesienie do wykazu istniejącej pomocy i do procedury jego tworzenia (tzw. „mechanizm istniejącej pomocy”).

Wszystkie środki pomocy państwa, które po dniu przystąpienia będą w dalszym ciągu stosowane w Czarnogórze i które nie zostaną określone jako istniejąca pomoc na podstawie procedury opisanej powyżej, w momencie przystąpienia Czarnogóry do UE należy uznać za nową pomoc. Po przystąpieniu stosowanie takich nowych środków pomocy będzie uzależnione od tego, czy Czarnogóra powiadomi o nich zgodnie z art. 108 TFUE, oraz od tego, czy Komisja stwierdzi, że są one zgodne z rynkiem wewnętrznym.

Liberalizacja

UE przyjmuje do wiadomości, że w Czarnogórze nie ma monopolu państwowych o charakterze handlowym, o których mowa w art. 37 TFUE, oraz że ustawa o ochronie konkurencji i ustawa o kontroli pomocy państwa mają zastosowanie do przedsiębiorstw publicznych lub przedsiębiorstw, którym przyznano prawa specjalne lub wyłączne – z wyjątkiem sytuacji, w których stosowanie tych ustaw utrudniałoby wykonywanie usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym – i którym powierzono zadania zgodnie z art. 106 TFUE.

UE odnotowuje, że zakończenie działań dotyczących wyżej opisanych elementów oznacza spełnienie wymogów kryteriów zamykających określonych w dokumencie AD 2/20 CONF-ME 1.

* * *

W związku z powyższym UE odnotowuje, że na obecnym etapie rozdział ten nie wymaga dalszych negocjacji.

Monitorowanie zobowiązań i postępów Czarnogóry w dostosowywaniu krajowego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i we wdrażaniu tego dorobku będzie kontynuowane do czasu przystąpienia Czarnogóry do UE. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie monitorować wszystkie szczególne kwestie wspomniane powyżej z myślą o zapewnieniu pełnego dostosowania przepisów krajowych Czarnogóry do unijnego dorobku prawnego w ramach tego rozdziału, a także zdolności administracyjnych w celu skutecznego wdrożenia i egzekwowania tych przepisów. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy niniejszym rozdziałem a innymi rozdziałami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności czarnogórskiego ustawodawstwa z unijnym dorobkiem prawnym, wprowadzania w życie tego dorobku oraz spełnienia pozostałych kryteriów zamykających będzie można dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zachęca Czarnogórę, by oprócz wszelkich informacji, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie omawianego rozdziału i które należy przedstawić podczas konferencji, regularnie przekazywała Radzie Stabilizacji i Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego i wzmacnianiu zdolności administracyjnych.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, UE, w razie konieczności, powróci do tego rozdziału we właściwym czasie.

UE odnotowuje, że w swoich stanowiskach negocjacyjnych AD 8/19 CONF-ME 1 i AD 14/26 CONF-ME 11 Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 8 obowiązujący na dzień 1 kwietnia 2026 r. UE odnotowuje także, że Czarnogóra zadeklarowała, że będzie kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i będzie gotowa do wprowadzenia go w życie przed przystąpieniem do Unii Europejskiej.

Ponadto UE przypomina, że między 1 kwietnia 2026 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.